Hawdd ei Ddeall

Cynllun ar gyfer Parc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro

Beth fyddwn ni'n wneud yn 2025 i 2029

Cafodd ei ysgrifennu gan **Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro**. Mae'n fersiwn hawdd ei ddeall o '**Parc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro – Cynllun Partneriaeth ar gyfer y Parc Cenedlaethol 2025-2029**'.

Mawrth 2025

Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro
Pembrokeshire Coast National Park

Sut i ddefnyddio'r llyfryn yma

Mae'r llyfryn yma'n hawdd ei ddeall. Efallai y bydd arnoch chi angen help i'w ddarllen. Gofynnwch i rywun rydych chi'n ei adnabod i'ch helpu.

Efallai y bydd geiriau mewn print **glas trwm** yn anodd eu deall. Gallwch edrych beth mae'r holl eiriau mewn glas yn meddwl ar **dudalen 43**.

Pan fydd y ddogfen yn dweud **ni**, mae hyn yn meddwl **Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro**. I gael mwy o wybodaeth cysylltwch â:

E-bost: parkplan@pembrokeshirecoast.org.uk

Ffôn: 01646 624800

Gwnaeth Hawdd ei Ddeall Cymru y ddogfen yma'n Hawdd ei Deall gan ddefnyddio **Photosymbols**. I ddweud wrthyn ni beth rydych chi'n feddwl am y ddogfen hawdd ei deall yma, cliciwch yn y fan yma.

Rhif Trwydded Photosymbols 403527247

Cynnwys

Ynglŷn â'r cynllun hwn **4**

Y gorffennol **7**

Beth rydyn ni ei eisiau **8**

Lle i fyw a gweithio ynddo 9

Y pethau mae'r Parc Cenedlaethol yn eu cynnig 11

Pethau sy'n effeithio ar y Parc 13

Ein nodau **22**

Beth sy'n digwydd nesaf **28**

Geiriau anodd **30**

Ynglŷn â'r cynllun hwn

Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro ydyn ni.

Mae **Parc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro** yng Nghorllewin Cymru. Mae'n ardal o harddwch naturiol a llawer o fywyd gwyllt.

Mae 21 mil o bobl yn byw yno.

Rydyn ni'n penderfynu ar y rheolau cynllunio ar gyfer ardal y Parc Cenedlaethol.

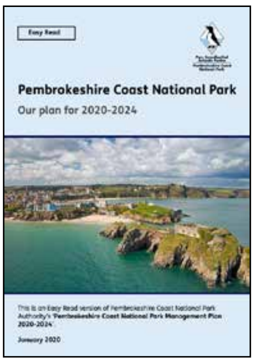

Gwnaethon ni gynllun ynglŷn â'r Parc Cenedlaethol wnaeth bara o 2020 i 2024.

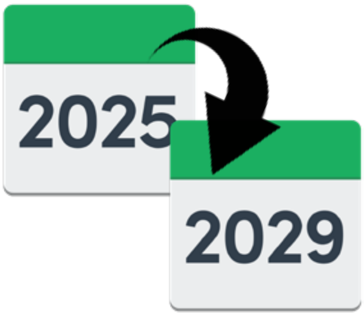

Mae'r llyfryn yma ynglŷn â'r cynllun newydd ar gyfer 2025 i 2029.

Fe wnaethon ni gynnal arolwg yn gofyn beth rydych chi'n ei feddwl am y cynllun yma.

Os ydych chi wedi llenwi'r arolwg, diolch. Mae eich syniadau wedi ein helpu i wneud y cynllun terfynol.

Mae pedwar prif syniad y mae'n rhaid cyrraedd nod ar eu cyfer:

1. **Cadwraeth**. Gofalu am y tir a'r bywyd gwyllt.

2. **Cysylltiad**. Helpu pobl i deimlo'n rhan o natur a hanes yr ardal.

3. **Hinsawdd a chyfoeth naturiol**. Gofalu am yr amgylchedd a'i gadw'n ddiogel ar gyfer y dyfodol.

4. **Cymunedau**. Gofalu am y bobl sy'n byw yn y Parc Cenedlaethol.

Mae'r syniadau hyn wedi'u cysylltu â deddfau a pholisïau yng Nghymru.

Y gorffennol

Amser maith yn ôl, roedd y môr yn gorchuddio'r tir ar Arfordir Sir Benfro. Roedd llosgfynyddoedd a mynyddoedd mawr yno.

Yn ddiweddarach, fe wnaeth pobl adeiladu pethau fel caerau a chestyll. Roedden nhw hefyd yn masnachu gyda lleoedd eraill.

Yn fwy diweddar, daeth yr ardal yn bwysig i fusnes, natur ac ymwelwyr. Fe gafodd Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro ei greu.

Beth rydyn ni ei eisiau

Rydyn ni eisiau cadw'r parc yn dda i'r amgylchedd ac yn bleserus i bawb sy'n byw, yn gweithio neu'n ymweld yma.

Mae gan y parc lawer o leoedd hardd, fel bryniau, traethau a choedwigoedd. Mae'r lleoedd yma yn dweud pethau wrthyn ni am natur a hanes.

Rydyn ni eisiau diogelu bywyd gwyllt, yr amgylchedd a diwylliant. A chaniatáu i bawb fwynhau a dysgu am y tir.

Rydyn ni eisiau cadw natur yn iach. Gydag aer glân, pridd da, a llawer o anifeiliaid a phlanhigion.

Mae'n bwysig bod pawb yn gallu ymweld â'r parc, ei fwynhau, a helpu i ofalu amdano. Fel bod y parc yn gallu bod yn lle sy'n gweithio i bobl a natur.

Rydyn ni'n gofalu am yr ardal, a chadw'r harddwch naturiol a'r bywyd gwyllt yn ddiogel.

Rydyn ni'n gwneud yn siŵr y gall pobl fwynhau'r Parc a bod y cymunedau lleol yn cael budd ohono.

Mae grwpiau eraill, fel Llywodraeth Cymru a busnesau Lleol, yn helpu i ofalu am y Parc.

Mae'n bwysig ein bod i gyd yn gweithio i ofalu am y Parc mewn ffordd dda.

Gallwn ddefnyddio’r Parciau mewn ffordd sydd o fudd i’r cymunedau lleol. Mae’n rhaid i ni wneud hynny mewn ffordd sy’n gofalu am y Parc.

Mae’r Parc yn cael ei ddefnyddio i dyfu bwyd a gwneud trydan a gwres.

Mae’r rhan fwyaf o’r Parc Cenedlaethol yn breifat. Mae mudiadau yn gofalu am beth ohono ar gyfer natur a hanes.

Y pethau mae'r Parc Cenedlaethol yn eu cynnig

Mae'n bwysig bod pobl yn cael cyfleoedd i fwynhau'r Parc.

Gofynnon ni i bobl am eu hoff leoedd yn y Parc a sut y gallwn ni amddiffyn y lleoedd hyn. Rhoddodd pobl lawer o atebion.

Siaradodd llawer o bobl am yr arfordir, y traethau, bywyd gwyllt, y golygfeydd, hanes a'r gymuned.

Mae pobl yn hoffi'r cymysgedd o Gymraeg a Saesneg. Mae'r ieithoedd yn dangos y gwahanol bobl sy'n byw yma.

Cerdded ydy'r peth mwyaf poblogaidd i'w wneud yn y Parc, ond mae llawer o bethau eraill i'w gwneud.

Mae gan y Parc lawer o ddewisiadau. Mae yna lefydd ar gyfer heddwch a thawelwch. A llefydd i glywed synau'r cefn gwlad.

Mae mannau ar gyfer **treftadaeth** a **diwylliant**. Mae hyn yn meddwl pethau fel cestyll, hanes, a phethau sy'n ymwneud â bywyd Cymreig.

Mae rhai problemau yn y Parc. Mae tri pheth mawr sy'n gallu effeithio ar y Parc:

- **Y ffordd mae'r tir yn cael ei drin**. Mae hyn yn effeithio ar y bywyd gwyllt a'r amgylchedd.

- **Datblygiad**. Dylai adeiladu a newidiadau amddiffyn a gwella'r ardal.

- **Newid hinsawdd**. Mae hyn yn newid mawr yn y tywydd. Er enghraifft, mae lleoedd yn mynd yn gynhesach, yn wlypach, neu'n sychach. Mae'r newidiadau hyn yn gwneud i stormydd fynd yn waeth, ac yn achosi llifogydd a thannau gwyllt. Gall hyn niweidio'r Parc Cenedlaethol.

Dros y 30 mlynedd diwethaf mae llai o dannau gwyllt wedi bod yng Nghymru. Mae llawer o ardaloedd naturiol mewn cyflwr gwael.

Yn 2022 cafodd **Cynhadledd Bioamrywiaeth y Cenhedloedd Unedig** ei chynnal.

Cytunodd y gwledydd oedd yn y gynhadledd i gadw a rheoli 30 y cant o wyneb y ddaear ar gyfer natur.

Mae hyn yn bwysig, ond mae'n rhaid gofalu'n dda am yr ardaloedd hyn.

Dysgu

Dylai Parc Cenedlaethol helpu pobl i ddysgu am yr ardal a chymryd diddordeb ynddi.

Mae hyn yn helpu pobl i ofalu amdani ac mae'n dda ar gyfer iechyd a lles pobl.

Mae llawer o gyfleoedd i gerdded, dringo a gwneud chwaraeon dŵr yn y Parc Cenedlaethol.

Mae rhai pobl yn aflonyddu ar fywyd gwyllt a dydyn nhw ddim yn gofalu am yr ardal. Gallai mwy o bethau gael eu gwneud i rwystro hyn.

Mae mwy o bobl yn dysgu am yr amgylchedd a pha mor bwysig ydy e.

Ond nid ydy llawer o bobl yn gwybod digon i'w amddiffyn.

Mae arnon ni angen helpu mwy o bobl i ddysgu am y Parc a chymryd rhan.

Un enghraifft ydy tynnu mwy o bobl ifainc i mewn. Mae hyn yn dda ar gyfer eu hiechyd a'u lles. Mae'n gallu lleihau straen a gwella hwyl.

Rydyn ni a grwpiau eraill wedi gweithio gyda phlant ysgol gynradd. Mae wedi bod yn fwy anodd cynnwys ysgolion uwchradd.

Mae'n bwysig cynnwys pobl ifainc.

Pam mae pobl yn ymweld

Mae'r arfordir yn rheswm mawr dros i bobl ymweld â'r ardal.

Mae llawer o ardaloedd y Parc Cenedlaethol yn rhydd o **lygredd golau**.

Mae **llygredd golau** yn olau cryf yn y ystod y nos sy'n dod o bethau fel lampau stryd.

Mae wyth **Safle Darganfod Awyr Dywyll** yn y Parc Cenedlaethol. Mae'r rhain yn lleoedd ble gallwch weld yr awyr a'r sêr yn y nos os nad oes cymylau.

Newid Hinsawdd

Mae **newid hinsawdd** wedi cael effeithiau gwael ar natur a bywyd gwyllt.

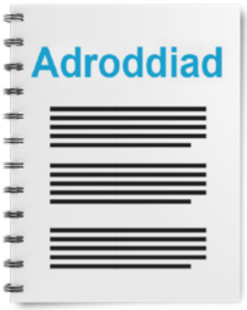

Mae llawer o bethau y gallwn ni wneud i ddelio â **newid hinsawdd**. Gwnaeth **Pwyllgor Newid Hinsawdd** adroddiad a gafodd ei alw'n '**Adaptation and the Nature Emergency**'.

Un nod pwysig ydy cyrraedd **sero net**.

Mae **sero net** yn meddwl bod y maint o nwyon niweidiol rydyn ni'n ei roi yn yr aer yn cael ei gydbwyso gan faint rydyn ni'n eu tynnu allan.

Rydyn ni'n bwriadu bod yn **sero net** erbyn y flwyddyn 2050. Mae arnon ni hefyd eisiau haneru faint o nwyon niwediol rydyn ni'n eu cynhyrchu erbyn 2030.

Mae arnon ni angen cynllunio ar gyfer newidiadau a pheryglon i'r Parc, fel llifogydd. Mae arnon ni angen gwneud yn siŵr bod pobl yn gwybod sut y gallai hyn effeithio arnyn nhw.

Mae arnon ni angen meddwl beth fydd yn digwydd os bydd mwy o bobl yn dechrau ymweld â'r ardal a pha effeithiau y gallai hyn ei gael.

Pethau eraill allai effeithio ar yr ardal ydy hynny o arian sydd ar gael a'r swyddi y mae pobl yn eu gwneud.

Mae llawer o'r cartrefi preifat yn yr ardal yn ail gartrefi. Mae hyn yn gwneud i brisiau tai fynd yn uwch.

Mae'n bwysig cael digon o dai y gall pobl eu fforddio yn yr ardal.

Wrth feddwl am dwristiaid, mae'n rhaid i ni gofio bod gan ymwelwyr wahanol anghenion. Er engraifft, mae'n bwysig cynllunio ar gyfer ymwelwyr anabl.

Trafnidiaeth

Mae’r rhan fwyaf o bobl yn sir Benfro yn defnyddio ceir. Dydy ceir ddim yn dda ar gyfer yr amgylchedd.

Does dim llawer o drafnidiaeth gyhoeddus yn yr ardal. Mae arnon ni angen meddwl am anghenion pobl ar gyfer y dyfodol. Er enghraifft, cael gwell llwybrau beicio a gwell cludiant cyhoeddus.

Hanes a Mannau o Ddiddordeb Arbennig

Mae llawer o adeiladau, safleoedd, gerddi a lleoedd sy’n bwysig i’r ardal.

Gall y rhain i gyd fod mewn perygl o gael eu difrodi. Mae gwahanol grwpiau yn gofalu amdanyn nhw. Er enghraifft, mae Cadw yn gofalu am rai lleoedd ac adeiladau.

Dŵr ac ansawdd yr aer

Mae’r dŵr o gwmpas yr ardal yn iawn, ond mae rhywfaint o lygredd.

Bob blwyddyn mae **Cyfoeth Naturiol Cymru** yn gwneud profion ar ddŵr ymdrochi yn yr ardal. Fe roddon nhw radd i bob ardal. Y graddau oedd yn cael eu rhoi oedd da, da iawn neu ragorol.

Mae Cyngor Sir Sir Benfro yn gwneud profion ar ansawdd aer y Parc Cenedlaethol pob tair blynedd.

Mae mwy o gemegion yn yr aer. Mae’r rhain yn dod o ffermio a gyrru. Mae’r rhain yn gwneud ansawdd yr aer yn waeth.

Ein nodau

1. Cadwraeth

Y prif bethau mae arnon ni eisiau eu gwneud ydy:

- **Cadw** y dirwedd a'r môr.

Mae **cadw** yn meddwl amddiffyn.

- Amddiffyn golygfeydd.

- Diogelu bywyd gwyllt a'r **ecosystem**.

Mae'r **ecosystem** yn meddwl natur a bywyd gwyllt yn gweithio gyda'i gilydd.

- Gofalu am rywogaethau sy'n bwysig yn Sir Benfro.

- Lleihau effeithiau **llygredd golau** ar fywyd gwyllt.

- Amddiffyn a gwella iechyd y pridd.

- Fe fyddwn ni'n ei gwneud hi'n haws i anifeiliaid symud o gwmpas y tir.

- Fe fyddwn ni'n diogelu safleoedd pwysig sy'n adrodd hanes y ddaear.

2. Cysylltiad

Y prif bethau mae arnon ni eisiau eu gwneud ydy:

- Amddiffyn a gwella ardaloedd o ddiddordeb hanesyddol ac **Ardaloedd Cadwraeth**. Mae'r ardaloedd hyn yn bwysig i'r amgylchedd neu i hanes.

- Hyrwyddo iaith a diwylliant Cymru.

- Helpu mwy o bobl ifanc i fwynhau'r Parc.

- Gwneud hi'n haws i fwy o bobl fwynhau bod yn yr awyr agored. Gan gynnwys pobl anabl a phobl o wahanol gefndiroedd.

- Cadw ansawdd y dŵr yn ardderchog ar draethau ymdrochi.

3. Hinsawdd a chyfoeth naturiol

Y prif bethau mae arnon ni eisiau eu gwneud ydy:

- Haneru faint o nwyon sy'n gwneud niwed sy'n cael eu cynhyrchu gennym erbyn 2030. Bod yn **sero net** erbyn 2050.

- Ymateb i effeithiau newid hinsawdd.

- Amddifyn a gwella iechyd y pridd.

- Lleihau llygredd oddi wrth gemegion.

- Gwella ansawdd dŵr ein afonydd, llynnoedd a'r môr.

4. Cymunedau

Y prif bethau mae arnon ni eisiau eu gwneud ydy:

- Darparu dewis o gartrefi i gefnogi cymunedau lleol.

- Rhoi dewis o gyfleoedd i gael swyddi.

- Gwneud prosiectau i helpu pobl sydd â llai o arian neu lai o gyfleoedd. Plant a theuluoedd yn bennaf.

- Prynu pethau mewn ffordd sy'n helpu busnesau lleol.

- Gwella trafnidiaeth a dewisiadau teithio.

- Gwneud yn siŵr bod pobl yn gallu defnyddio gwasanaethau cymuned leol.

Beth sy'n digwydd nesaf

Fe fyddwn ni'n gweithio gyda phartneriaid a chymunedau i wneud i'r cynllun yma ddigwydd. Fe fyddwn ni hefyd yn edrych i weld pa mor dda mae'n gweithio.

Fe fyddwn ni'n rhannu adroddiadau ar sut mae'r cynllun yn gweithio. Fe fydd yr adroddiadau yn dangos beth sydd wedi mynd yn dda a beth rydyn ni wedi'i ddysgu.

Fe fyddwn ni'n gofyn i bartneriaid ddefnyddio'r cynllun yma ar gyfer eu cynlluniau eu hunain. Ac i rannu beth maen nhw wedi'i wneud.

Os ydych chi eisiau siarad am y cynllun yma, cysylltwch â ni:

Post:
Tîm Polisi Strategol
Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro
Parc Llanion
Llanion
Doc Penfro
SA72 6DY

E-bost: parkplan@pembrokeshirecoast.org.uk

Ffôn: 01646 624800

Geiriau anodd

Cadw

Mae hyn yn meddwl amddiffyn.

Ecosystem

Mae ecosystem yn meddwl natur a bywyd gwyllt yn gweithio gyda'i gilydd.

Llygredd golau

Mae llygredd golau yn olau cryf yn y ystod y nos sy'n dod o bethau fel lampau stryd.

Sero net

Mae sero net yn meddwl bod y maint o nwyon niweidiol rydyn ni'n ei roi yn yr aer yn cael ei gydbwyso gan faint rydyn ni'n ei dynnu allan.